

Obsah

1. Úvod	8
2. Moderní přístupy ke kauzalitě ve filosofii a vědě – shrnutí	15
2.1. Historické teorie kauzality	15
2.2. Moderní teorie kauzality	19
2.2.1. Redukcionistické teorie	19
§ 1. Teorie pravidelné následnosti (teorie regularity)	20
§ 2. Singulární teorie	21
§ 3. Příčiny, nutné a dostačující podmínky	22
§ 4. Kontrafaktuální teorie	24
§ 5. Pravděpodobnostní teorie (teorie probability)	25
2.2.2. Kauzální realismus	27
2.2.3. Kauzální fikcionalismus, pragmatismus a pluralismus	27
2.3. Shrnutí	29
3. Teoretické přístupy ke kauzalitě v právu	31
3.1. Kontinentální teorie	31
3.1.1. Individuální teorie kauzality	32
3.2. Kauzální skepse	33
3.2.1. Hans Kelsen a ryzí nauka právní – přičitatelnost a kauzalita	33
3.2.2. Skepse v <i>common-law</i> a <i>duty risk theory</i>	34
3.3. Moderní teorie	39
3.3.1. Hart a Honoré – <i>Common sense</i> kauzalita	39
§ 1. Analýza běžného jazyka a běžného smyslu příčiny	40
i. Příčina jako abnormální podmínka	44
ii. Volní lidské jednání	45
§ 2. Kauzální zobecňování (generalizace individuálních kauzálních výroků)	46
§ 3. Určování následků a limitace odpovědnosti	47
§ 4. Příkladové studie	48
§ 5. Kritické ohlasy na dílo Harta a Honorého	51
3.3.2. Wright – <i>NESS</i> systém	52
3.3.3. Epstein – kauzální paradigmatata	55
3.3.4. Moore – odpovědnost a singulární kauzalita	56
4. Kauzalita v právu	60
4.1. Faktuální kauzalita (<i>Cause-in-fact</i>)	60
4.1.1. <i>Conditio sine qua non</i> (<i>but-for test</i>)	61
§ 1. Vymezení <i>conditio sine qua non</i> v římském právu	65

§ 2. <i>Conditio sine qua non</i> – 19. století	67
§ 3. Bedingungstheorie	68
§ 4. Obecné paradigmatické případy <i>csqn</i> , specifické případy <i>csqn</i> a soudní praxe	69
§ 5. <i>Conditio sine qua non</i> v české judikatuře	75
§ 6. Některé medicínskoprávní případy	77
§ 7. Úskalí <i>conditio sine qua non</i> (<i>but-for</i>) testu	77
4.1.2. <i>NESS</i> test	78
§ 1. Účel <i>NESS</i> testu	78
§ 2. Představení systému <i>NESS</i> na jednoduchém elektrickém oběhu	79
4.1.3. Test substanciálního faktoru	80
4.1.4. Jiné testy faktuální kauzality	81
4.1.5. Přerušení kauzálního řetězce – <i>Novus actus interveniens</i>	82
§ 1. Pojem přerušení kauzálního řetězce	82
§ 2. Soudní případy	84
4.2. Právní kauzalita a omezení rozsahu odpovědnosti	86
4.2.1. Teorie adekvátní příčinné souvislosti (teorie adekvátnosti)	87
§ 1. Pojem	87
§ 2. Vznik a využitelnost teorie	88
§ 3. Současné vymezení teorie adekvátnosti	90
§ 4. Problematické aspekty	94
§ 5. Adekvátnost jako pohyblivý systém	95
§ 6. Situace, v nichž se teorie adekvátnosti neuplatní	96
4.2.2. Proximate cause	96
4.2.3. Ochranný účel normy	99
§ 1. Pojem	99
§ 2. Význam teorie ochranného účelu normy a její vztah k teorií adekvátnosti	104
4.2.4. Nexus protiprávnosti	104
4.2.5. Běžná životní rizika	106
4.2.6. Predispozice poškozeného	107
5. Problematické typy kauzality v právu	109
5.1. Souběžná kauzalita	109
5.1.1. Paradigmatické případy	111
5.1.2. Přístupy k řešení klasického případu a jejich aplikace	113
§ 1. <i>Csqn</i> – silná verze	113
§ 2. Modifikované <i>csqn</i> – slabá verze	114
§ 3. Modifikované <i>csqn</i> specifikací času, způsobu a následku (<i>fine-grained test</i>)	114
§ 4. Substanciální faktor, esenciální podmínka	115
§ 5. Test kauzální kontribuce na následku	116

§ 6. <i>NESS</i> test	117
§ 7. Zákaz zohledňování hypotetických kauzálních průběhů	119
§ 8. Politická rozvaha	120
5.1.3. Soudní případy	121
5.1.4. Medicínskoprávní případy	124
5.1.5. Souběžná kauzalita a odpovědnost	124
5.2. Kumulativní kauzalita	125
5.2.1. Přístupy k řešení klasického případu a jejich aplikace	126
§ 1. <i>Csqn</i> – silná verze	126
§ 2. Substanciální faktor, esenciální podmínka	127
§ 3. <i>NESS</i> test	127
5.2.2. Právní odpovědnost v případě kumulativních příčin	128
5.2.3. Soudní případy	129
5.3. Hypotetická (preemptivní) kauzalita	130
5.3.1. Paradigmatické případy	133
5.3.2. Přístupy k řešení klasického případu a jejich aplikace	135
§ 1. <i>Csqn</i> test	135
§ 2. <i>Csqn</i> : test individualizace případu (the <i>fine-grained</i> theory of event-individuation)	136
§ 3. <i>Csqn</i> : test kontribuce ke kauzálnímu řetězci (the <i>step-wise</i> counterfactual dependence)	137
§ 4. Substanciální faktor, esenciální podmínka	137
§ 5. <i>NESS</i> test	137
§ 6. Teorie analogického „možného světa“ bez hypotetické příčiny	139
§ 7. Zákaz zohledňování hypotetických kauzálních průběhů v trestním právu	140
5.3.3. Problematika zohledňování hypotetických kauzálních průběhů v civilním právu	140
5.3.4. Jednání v souladu s právem	145
5.4. Alternativní kauzalita	146
5.4.1. Paradigmatické případy	147
5.4.2. Přístupy k řešení případu a jejich aplikace	148
5.4.3. Souběh protiprávních jednání, u nichž nevíme, které způsobilo následek	149
§ 1. <i>Conditio sine qua non</i>	149
§ 2. Odpovědnost za újmu	149
§ 3. Princip solidární odpovědnosti (potenciálních) škůdců – Německo, Rakousko, ČR	150
§ 4. Princip osvobození od odpovědnosti (potenciálních) škůdců – Švýcarsko	152

§ 5. Princip proporcionální odpovědnosti (kauzální proporcionální odpovědnost) – PETL	152
§ 6. Přístup v <i>Restatement of Torts</i> – USA	153
5.4.4. Modifikované případy alternativních příčin – protiprávní jednání a náhoda	153
5.5. Psychická kauzalita	154
5.5.1. Test <i>conditio sine qua non</i>	157
5.5.2. Soudní případy	158
5.5.3. Medicínskoprávní případy	159
5.6. Kauzalita a <i>omise</i> – opomenutí jako příčina?	161
5.6.1. Právní problematika	165
5.6.2. Paradigmatické případy	166
5.6.3. Přístupy k řešení klasického případu a jejich aplikace	167
§ 1. Test <i>conditio sine qua non</i>	167
§ 2. <i>NESS</i> test	168
5.6.4. Soudní případy	168
6. Příčinná souvislost a její prokazování	171
6.1. Využití pravděpodobnosti při stanovení příčinné souvislosti v konkrétním případě	172
6.2. Míra přesvědčivosti důkazů o existenci kauzálního nexu	174
6.2.1. Doubling of the risk doctrine	177
7. Odklony od prokazování příčinné souvislosti	180
7.1. Odklony v rámci systému: presumpce kauzálního nexu, odlehčení nebo otočení důkazního břemene	182
7.2. Odklony mimo stávající systém – odpovědnost založená na pravděpodobnosti	184
7.2.1. Probabilistická proporcionální odpovědnost	184
7.2.2. Ztráta šancí a využitelnost této doktríny v ČR	186
8. Zvláštní aspekty pojetí kauzality v medicínskoprávních sporech	192
8.1. Pacient jako black box (černá skříňka) a problematika multikauzálnosti	192
8.2. Kauzalita ve specifických medicínských případech	194
8.2.1. Informovaný souhlas a kauzální nexus	194
§ 1. Povaha souhlasu, rozsah poučení a problematika újmy	196
§ 2. Příčinná souvislost	199
i. Přípustnost argumentu jednání v souladu s právem v případě nedostatečného poučení	201
ii. Hypotetický souhlas pacienta a jeho prokazování	202
§ 3. Požadavek rozumnosti požadavků kladených na poučení	203
8.2.2. Korelace a kauzalita v případě <i>toxic torts</i>	204

8.2.3. Kauzalita a očkování	207
8.2.4. Příčinná souvislost při <i>wrongful birth</i> a <i>wrongful life</i> žalobách	215
§ 1. Skutkové okolnosti některých případů <i>wrongful life</i> a <i>wrongful birth</i>	216
i. <i>Wrongful life</i> případy	216
ii. <i>Wrongful birth</i> případy	217
§ 2. <i>Wrongful birth</i> případy a příčinná souvislost	217
i. Problematika kauzálního nexu při tzv. <i>omissivních deliktech</i>	219
ii. Problematika přerušení kauzálního řetěže zce v důsledku následného chování matky (rodičů) – <i>novus actus interveniens</i>	219
§ 3. <i>Wrongful life</i> a příčinná souvislost	220
i. Problematika faktické kauzality – aplikace <i>but-for</i> testu (<i>conditio sine qua non</i>)	221
ii. Další problémy spojené se stanovením kauzality	222
8.2.5. Kauzalita a rozhodnutí na konci života (end-of-life-decisions)	223
§ 1. Typy zkoumaných jednání	223
i. Aktivní vyžádaná eutanazie	223
ii. Pasivní eutanazie	224
§ 2. Teoretické problémy – odlišení zabití a ponechání zemřít z čistě kauzálních hledisek	225
i. Nezahájení nebo upuštění od život udržující léčby v případě, kdy se jedná o „čisté“ opomenutí	225
ii. Příklad odpojení od přístroje	227
iii. Příklad zkrácení života v důsledku dávkování bolest utišujících léčiv	229
§ 3. Soudní praxe – aplikace a interpretace příčinné souvislosti	230
i. Faktuální kauzalita (<i>but-for</i> test)	232
ii. <i>Novus actus interveniens</i>	233
iii. Předvídatelnost	235
§ 4. Nestabilní kritéria a soudní manipulace s pojmovou aplikací	235
9. Závěr	238
Summary	241
Literatura	243
Monografie	243
Odborné články a jiné zdroje	254
Věcný rejstřík	260